

ANALÝZA STATISTICKÝCH ÚDAJŮ

K TRESTNÉ ČINNOSTI SE ZNAKEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ V PARTNERSKÉM VZTAHU

Projekt: PDP7, „Zlepšení v oblasti zacházení s pachateli a v oblasti podpory obětí v případech domácího a genderově podmíněného násilí v ČR“. zkráceně ViolenceOff [ViolenceOFF - violenceoff.cz](https://violenceoff.cz), financován z finančního mechanismu **Norských fondů 2014 – 2021**, doba realizace 2020-2023.

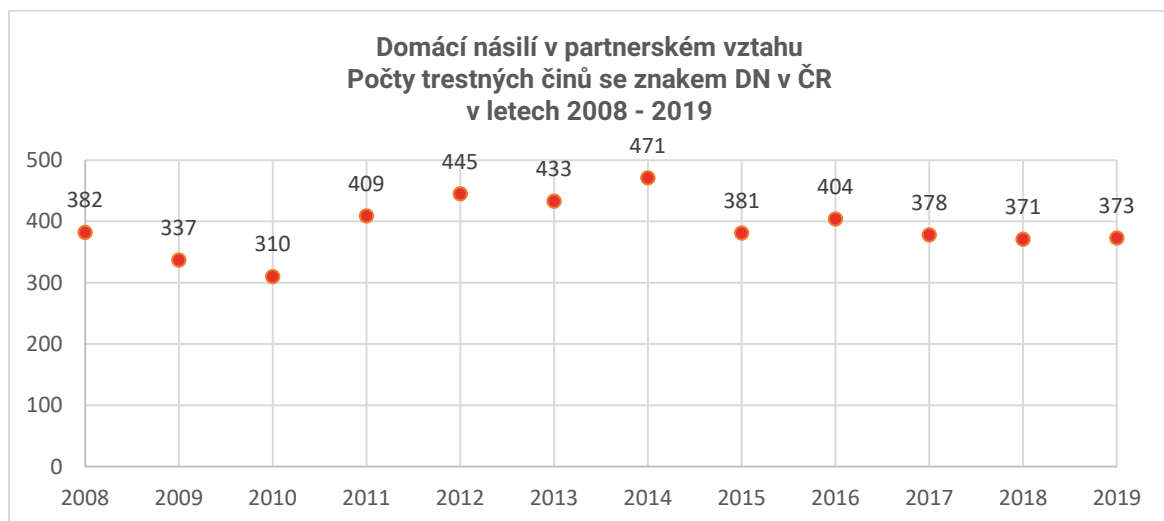
Realizuje: [**Institut pro kriminologii a sociální prevenci**](#)

Zdroj dat: Ministerstvo spravedlnosti, statistické soudní listy, generované přehledy

Popis zkoumaných dat a základní statistický přehled

Analýza statistických dat se vztahuje na případy řešené soudy v rámci trestní justice s identifikovaným znakem domácího násilí za období 2008 - 2019. Celkově jde o 6552 případů, a z tohoto počtu jde o 4694 případů domácího násilí v partnerském vztahu (sledovaným znakem byl vztah mezi obětí a pachatelem). Data byla poskytnuta ministerstvem spravedlnosti v rámci součinnosti při řešení projektu. V jednotlivých letech byly primárně vybrány případy, u nichž byl v rámci statistického výkaznictví (ve statistickém listu soudním) evidován znak domácího násilí (dále také DN). Z nich pak byly následně vyselektovány případy partnerského násilí, tj. případy, ve kterých pachatel a oběť byli v manželském vztahu, nebo se jednalo o bývalé manžele, případně šlo o nesezdané soužití (druh/družka).

Graf č. 1, počty trestných činů se znakem DN v ČR v letech 2008 - 2019

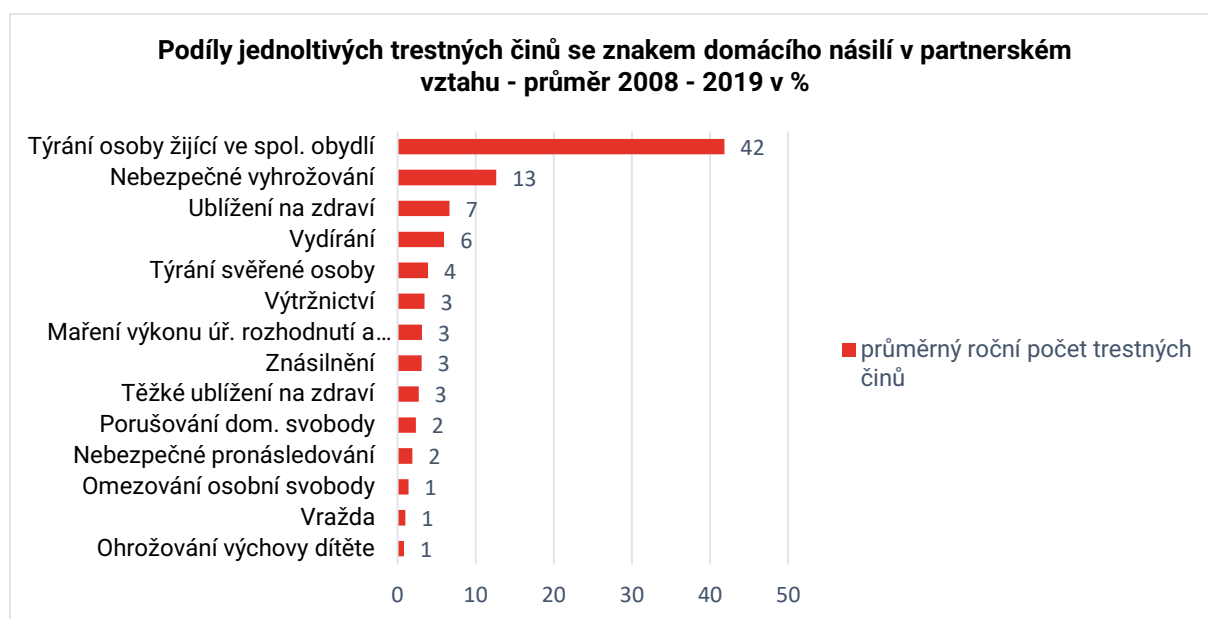

Trestná činnost se znakem domácího násilí páchaná v kontextu partnerského vztahu je nejčastější formou domácího násilí řešeného v rámci trestní justice. Dlouhodobě je počet případů trestné činnosti se znakem DN v partnerském vztahu relativně stabilní. Počet těchto soudy řešených případů v letech 2008-2019, osciloval na škále 310 (v roce 2010) až 471 (v roce 2014). Celkově bylo zaznamenáno 4694 případů. Průměrně bylo soudy vykázáno 391 případů trestné činnosti se znakem domácího násilí v partnerském vztahu ročně. Počty případů tohoto druhu násilí se v posledních 3 letech pohybují pod tímto průměrem.

Trestné činy se znakem domácího násilí páchané v partnerském vztahu

Ve sledovaném období byl zaznamenán znak domácího násilí v partnerském vztahu zejména u trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, lidské důstojnosti v sexuální oblasti, či proti rodině a dětem atd.

Graf č. 2, zastoupení jednotlivých trestných činů na celkové kriminalitě se znakem DN v partnerských vztazích

Mezi nejčastější trestné činy se znakem partnerského násilí patří týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ), nebezpečné vyhrožování (§ 353 TZ), ublížení na zdraví (§ 146 TZ), a vydírání (§ 175 TZ). Průměrná relativní četnost zastoupení trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí představuje 42 %, u nebezpečného vyhrožování je to 13 %, v případě trestného činu ublížení na zdraví 7 %, a trestného činu vydírání 6 %. Zatímco podíl zastoupení trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí dlouhodobě klesá, podíl ostatních nejčastěji zastoupených trestných činů, tj. nebezpečné vyhrožování, ublížení na zdraví, a vydírání, vykazuje z dlouhodobého hlediska rostoucí trend.

Regionální rozložení trestných činů se znakem DN v partnerském vztahu

Celkový roční průměrný počet případů se znakem domácího násilí v partnerském vztahu za období 2008 – 2019 činí 28. Z perspektivy rozložení četnosti případů DN v partnerském vztahu v rámci vyšších územních samosprávných celků, tedy krajů je situace následující:

- mezi kraje s nejvyšším absolutním počtem případů patří **Jihomoravský, Moravskoslezský a Středočeský kraj – průměrně 56, 55 a 41 případů se znakem DN v partnerském vztahu ročně**. Zdaleka nejvyšší absolutní počet případů byl evidován v roce 2016 v Moravskoslezském kraj – jednalo se o celkem 81 případů v daném roce.
- mezi kraje s **nejnižším ročním průměrným počtem** případů patří kraje **Plzeňský, Zlínský a Pardubický – 15, 18 a 19 případů ročně**. Nejnižší absolutní počet případů, tj. 3, byl evidován v letech 2009 a 2010 v kraji Plzeňském.

Pokud jde o četnost případů domácího násilí v partnerském vztahu řešených v působnosti jednotlivých nadřazených krajských soudů, nejvyšší podíl případů z celkového počtu je dlouhodobě vykazován soudy v působnosti KS Ostrava a KS Brno – oba shodně průměrně 21 %. V roce 2019 spadalo do působnosti KS Ostrava dokonce 27 % případů tohoto druhu násilí řešených v daném roce, což představuje vůbec nejvyšší podíl řešených případů ročně za období let 2008–2019. Naopak nejnižší podíl případů partnerského násilí vykazují dlouhodobě soudy v působnosti MS Praha a KS České Budějovice – průměrně 5 % a 7 %.

Údaje o pachatelích, vztah k oběti a další sledované okolnosti

Jednotlivé počty a vývojové trendy v této oblasti přehledně ilustrují následující tabulky č. 1 a 2. V drtivé většině případů trestných činů se znakem domácího násilí v partnerských vztazích je pachatelem muž. Mezi pachatelé DN v partnerských vztazích jsou dlouhodobě nejčastěji zastoupeny osoby ve středním věku čili ve věkových kategoriích 40–44 let a 35–39 let. Z dlouhodobého hlediska je zastoupení osob ve věkové kategorii 40–44 stabilní, podíl osob ve věku 35–39 let vykazuje spíše pokles. Naopak mezi nejméně zastoupené patří věkové kategorie 15–19 let a 65 a více let. Pokud jde o dlouhodobější trendy, je patrný pokles zastoupení pachatelů starších 45 let, naopak pozvolna roste podíl pachatelů v mladších věkových skupinách, a to zejména v kategoriích 15–19 a 20–24 let.

Z dlouhodobého hlediska je patrný trend **nárůstu počtu případů** trestné činnosti se znakem domácího násilí **v kontextu nesezdaných párů**, tj. druh-družka, a současně pokles případů trestné činnosti v manželském soužití. Tato skutečnost ovšem přímo neodráží celospolečenský trend, neboť nárůst počtu případů v nesezdaných partnerstvích nekoreluje s počtem uzavřených manželství, který sice zaznamenal pokles v roce 2013, nicméně v dalších letech opět narostl.

Tabulka č. 1, pohlaví, věk, vztah pachatele k oběti

	2008	Trend v období	2019	Informace za období 2008-2019
Pohlaví (muž)	97 %	→	97 %	Každý rok se v ČR řeší průměrně 12 případů partnerského násilí páchané ženou. Dominantními pachateli jsou však tradičně muži.
Věk	41 let	→	40 let	Ve sledovaném období jsme se setkali s pachateli ve věku od 15 do 87 let. Více než tři čtvrtiny případů jsou páchany jedinci ve věku mezi 25. až 50. rokem.
Manželé	65 %	↓	34 %	V průběhu sledovaného období se postupně snižovalo zastoupení případů partnerského násilí v manželství na úkor navyšujícího se podílu případů v nesezdaných párech. Tento trend však nekoreluje s počtem uzavřených manželství, který sice zaznamenal pokles v roce 2013, nicméně v dalších letech opět narostl.
Bývalí manželé	8 %	→	8 %	
Druh/družka	27 %	↑	58 %	

Vztah k oběti

Jak dále ukazuje tabulka č. 2 **šestina případů** trestných činů se znakem DN v partnerském vztahu byla **spojena s užíváním alkoholu pachatele**. Užívání dalších omamných a psychotropních látek bylo v tomto kontextu zaznamenáno spíše výjimečně.

U necelé desetiny případů bylo zároveň obětí trestného činu týráním svěřené osoby dítě.

Téměř dvě třetiny pachatelů byli již dříve trestáni. Jako zvláště nebezpečné recidivisty soud označil 5 % pachatelů.

Tabulka č. 2, podíl návykových látek, recidivy a uložených trestů u pachatelů na celkové trestné činnosti se znakem DN v partnerských vztazích.

Průměrné hodnoty za období 2008-2019			
Sledované okolnosti		Trest	
Alkohol	17 %	Nepodmíněný trest	30 %
Konopné látky	0,7 %	Podmíněný trest	67 %
Pervitin	0,8 %	Další sankce	
Jiná OPL	0,4 %	Propadnutí věci	53 %
Obětí dítě	9 %	Zákaz řízení motorových vozidel	31 %
		Vyhoštění	7 %

Uložené sankce za jednotlivé trestné činy a jejich souběhy¹

V případech trestné činnosti se znakem domácího násilí v partnerském vztahu jsou **ze dvou třetin ukládány podmíněné tresty** viz tabulka č. 2 (s průměrnou délkou vyměřeného trestu 20 měsíců se zkušební dobou 33 měsíců). Nejčastějším dalším trestem je propadnutí věci. V průběhu sledovaného období byl zaznamenán pokles vyřizování předmětných věcí trestním příkazem ze 17% na 11% podíl.

Domácí násilí v partnerském vztahu ve sledovaném období nejčastěji zahrnovalo trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí (viz výše 42 % celkový podíl na této trestné činnosti se znakem DN v partnerském vztahu). **38 % případů** byla kvalifikována **samostatně jako trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí bez další trestné činnosti**. **Více než polovině pachatelů byl za tuto trestnou činnost uložen podmíněný trest odnětí svobody**. V necelé polovině (42 %) případů se jednalo o tzv. prostou podmínku a v 16 % případů byl uložen podmíněný trest s dohledem probačního úředníka, který dohlíží na stanovení a plnění podmínek dohledu, a tedy i celkově podmíněně uloženého trestu.

Pokud byl trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí **v kombinaci** s další trestnou činností, pak šlo **nejčastěji o souběh s trestným činem nebezpečného vyhrožování, týrání svěřené osoby, vydírání, nebo znásilnění**.

Nevětší podíl (39 %) **nepodmíněně odsouzených** měli z těchto pachatelů ti, kteří se dopustili **trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí v kombinaci (souběhu) s vydíráním**.

Naopak ke **zproštění obžaloby nejčastěji (35 %)** docházelo v případech, kdy se jedná o případy zahrnující **souběh trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí a znásilnění**.²

Kromě týrání bylo domácí násilí v partnerské vztahu dále reprezentováno další trestnou činností: vyhrožování, těžké ublížení na zdraví, ublížení na zdraví a vydírání.

Nepodmíněné tresty byly nejčastěji ukládány za těžké ublížení na zdraví. U ostatních případů se u téměř poloviny rozsudků soud rozhodl pro podmíněné odsouzení.

¹ Údaje uvedené v této části jsou ilustrovány grafy k ukládání trestů v přiloženém posteru

² Podle § 163 odst. 1 tr. ř. lze trestní stíhání pro trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 trestního zákoníku proti tomu, kdo je nebo v době spáchání činu byl ve vztahu k poškozenému manželem, partnerem nebo druhem, zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného. Podle odstavce 2 téhož paragrafu věta druhá souhlas s trestním stíháním může poškozený výslovným prohlášením vzít kdykoliv zpět, a to až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. Výslovně odepřený souhlas však nelze znovu udělit.